

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р арх. Милена Металкова-Маркова,
преподавател в катедра „История и теория на архитектурата“, Архитектурен факултет, УАСГ

ОТНОСНО: материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Теория и история на архитектурата“

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. / 2016 г. за нуждите на Архитектурен факултет на ВСУ „Любен Каравелов“, като кандидат участва гл. ас. д-р Ина Вълчева Ламбева.

1. Кратки биографични данни

Д-р Ина Ламбева е получила магистърска степен по архитектура от Архитектурния факултет на УАСГ през 2008 г. и докторска степен по теория и история на архитектурата от Института за изследване на изкуствата към БАН от 2012 г.

Има 5 години преподавателски стаж във ВСУ „Любен Каравелов“, от които 2 години работи като главен асистент. Преподава жилищен интериор и обществен интериор и заедно с д-р арх. Ирена Спиридонова са разработили две ръководства за проектиране на жилищен и обществен интериор за студентите на ВСУ.

Д-р Ина Ламбева е член на КАБ и има проектантски опит в областта на еднофамилните жилищни сгради, обновяване на културна и образователна инфраструктура и благоустройство на градската среда в гр. Петрич.

След защитата на докторската си дисертация има редица публикации в сп. Архитектура като голяма част от тях са съвместно с д-р арх. Ирина Спиридонова и се предвижда да се публикуват през 2017 г.

2. Общо описание на представените материали

2.1. Публикации и други научно-приложни разработки.

Кандидатката гл. ас. д-р Ина Вълчева Ламбева. участва в конкурса с:

- Монография-1 бр. „Дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда“, издадена от Висше Строително Училище „Любен Каравелов“ през 2017 г. състояща се от 86 стр. с ISBN: 978-954-331-078-4.

- Публикации- 7 бр. в период 2016-2017 г. в списание „Архитектура“ като пет от тях са приети за публикуване през 2017 г. и една през 2016 г. Четири от публикациите са съвместно с д-р арх. Ирина Спиридонова.

- Публикувани доклади от международни конференции през 2016 г.- 3 бр. на английски език като два от тях са съвместни разработки с д-р арх. Ирина Спиридонова.

- Два изнесени доклада на XVI Международна научна конференция ВСУ през 2016 г.

Всички представени научни разработки са в рамките на 2016 и началото на 2017 г., което предизвиква въпроси за отделеното време за научни изследвания. Монографията издадена през 2017 г. се покрива като съдържание с четири от публикациите, които ще бъдат публикувани в сп. Архитектура през 2017 г. Създава се впечатление, че първо е написана монографията и след това е разделена на отделни статии, предадени за бъдещо публикуване. Два от публикуваните

доклади на английски език дублират разработки на български език от публикациите и монографията.

2.2. Учебни пособия

Лекции от два Web базирани курсове по жилищен и обществен интериор-

Курсът по жилищен интериор е предназначен за специалност архитектура 3 курс и се състои от 10 лекции, а курсът по обществен интериор е за 5 курс и се състои от 11 лекции.

Две ръководства за проектиране на жилищен и обществен интериор, разработени съвместно с д-р арх. Ирина Спиридонова.

2.3. Други документи, удостоверяващи научните постижения на кандидата.

Участие в организация на изложба Пролетен салон 2016 Дизайн за архитектурата

Удостоверение за членство в КАБ

Описание на научен проект, спечелил финансиране от Фонд „Научни изследвания“ като ръководител проект

Участие в научен проект, финансиран от ВСУ „Любен Каравелов“

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3.1. Учебно-педагогическа дейност- работа със студенти и докторанти

В представените материали няма информация за учебната натовареност на кандидата и затова не може да се прецени тази част от дейността на д-р Ина Ламбева.

3.2. Научна и научно-приложна дейност- 7 публикации в сп. Архитектура и 1 монография от 86стр. на теми, различни от докторската ѝ дисертация , с което се покриват формалните изисквания за обем на научни разработки за длъжността „доцент“. Д-р Ламбева е изброила 20 участия в приложни разработки –проекти, реализирани в България.

3.3. Приноси-научни, научно-приложни, приложни

Като цяло прави впечатление, че д-р Ламбева развива научни интереси в областта на съвременните тенденции при проектирането на обществени сгради, интерактивните фасади като част от тези съвременни тенденции и връзката между изкуство в публичните пространства и градската среда.

Друга тема, която се появява често в публикациите е влиянието на градската среда и архитектурата върху човешките възприятия и емоции.

Представената монография „Дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда“ синтезира тези теми в три глави, които не носят заглавия, но във въведението са представени описани накратко като „взаимодействие на човек и пространство“, „инструменти на дизайна“ и „формиране на стилистични тенденции в дизайна за архитектурата“. Целта на разработката е дефинирана като анализ на основни направления и похвати, прилагани в процеса на проектиране. По отношение на заявената цел структурата на монографията е ясна и логично изведена.

Не стои така въпросът с дефинирането на основното понятие в текста- дизайн, което във въведението е определено като „основна движеща сила в креативния процес на много творци“ и „основно изразно средство при създаването на архитектурна среда“. Оттук започва неяснотата за фокуса на разработката, която се засилва в първа глава при дефиниране на понятието дизайн като „процеса на направа на продукта и самия продукт“. От друга страна понятието дизайн е дефинирано като „концепция и проектиране на създадените от човека продукти“, което го превръща в „средство за подобряване на качеството на живот на хората“. Остава неизяснена връзката между архитектурно проектиране, продукти и интериорен дизайн и градоустройствено проектиране и се остава с впечатлението, че понятието продуктов дизайн е механично пренесено в областта на архитектурното проектиране и дизайн на градската среда. Това впечатление се засилва и от класификацията на дизайна като „урбанистичен“, „екстериорен“ и „интериорен“, което отново механично разделя архитектурната среда на отделни елементи. Заглавието определя дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда тоест като средство за архитектурно проектиране, но архитектурното проектиране не е уместно да се разделя на екстериорно и интериорно и до голяма степен архитектурно проектиране и архитектурен дизайн са припокриващи се понятия. Преводът на английската дума „architectural design“ на български език се превежда с архитектурно проектиране или проектиране на сгради.

Припокриването между термините дизайн и архитектурно проектиране продължава и по-нататък в първа глава, където т.3 е озаглавена същност на архитектурните подходи при моделиране на архитектурната среда. Отново остава неясно защо един път се използва термина „дизайн“, а друг път „архитектурен подход“, каква е връзката между тях и защо е необходимо да се използват две понятия. Продуктът и резултатът на архитектурния подход е архитектурната среда и в този смисъл да се разглежда дизайнът като средство за архитектурно проектиране се явява тавтология.

Намирам за правилно началото на разработката да започне с анализ на взаимодействието човек/пространство като база за създаване на архитектурна и градска среда. За съжаление тази част от разработката е твърде обща и анализът е изключително повърхностен. Не е ясно какви изводи следват от схемата с формите на обитаване на жилищното пространство, а разрезите на три различни по височина и функции пространства също не изясняват заявеното намерение да се илюстрира как хората комуникират с пространствата на дадена сграда. Ако трябва да се отчете тази комуникация трябва да се представят пространствата през погледа на посетителя.

На стр. 15 са изяснени пет основни фази на дизайна като процес и фиг. 7 ги илюстрира с пиктограми за проучване, разбиране, фантазиране, експериментиране и проектиране. Не е упоменато, че тази класификация е разработена от друг автор и схемата е взета от него. Тази схема заедно с обясненията на петте фази присъства като основен елемент и в публикацията на д-р Ламбева на английски език „Essence of architectural approach in shaping the built environment“ отново без цитиране на автор и източник.

Намирам това за сериозен пропуск и смятам, че в целия текст трябва да се изясни с пределна яснота коя част от идеите принадлежат на кандидата и коя част са заимствани от други автори.

Втора глава започва с изброяване на елементите на дизайна като линия, форма, пространство, цвят, текстура и светлина като не е споменат източника и автора на тази класификация, често срещана при описание на интериорния дизайн.

Принципите на дизайна са определени като баланс, акцент, мащаб, ритъм, повторение и единство и хармония, често срещани в множество публикации и описани на популярно ниво. В т.2 са описани „елементи и принципи на дизайна в архитектурната практика“ като „паркови и градински елементи“, „исторически градски структури“ и „синтез на изкуствата в градската

среда“. Тук има смесване на елементи и принципи, които би трябвало да се разграничат ясно едно от друго.

В т.3 се разглежда архитектурният подход и е направена класификация на типовете архитектурни подходи. Това е много интересен и значим въпрос за разбиране на явленията в съвременната архитектура. Авторката е изброила 11 типа подходи, от които е избрала да обясни четири от тях- концептуален, когнитивен, органичен и устойчив. Смятам, че избраните определения не са уместно дефинирани. Концептуалната част е характеристика на всички видове архитектурни подходи, функционалната част или формообразуващата част също не могат да се отделят в самостоятелни типове и не е ясна връзката между сюрреалистичен и холистичен подход и защо са събрани в един тип. Подбраните примери за илюстрация на подходите са интересни, но липсват задълбочени анализи, доказващи принадлежността им към определения тип подход.

В т.4 се споменават съвременни технологии, материали и средства за проектиране, но са дефинирани като похвати, което не е точно. Отново са избрани интересни примери, но липсва по-задълбочен анализ. Уместно е акцентирано върху все по-широкото използване на дървото в съвременната архитектура като носеща конструкция в строителството на многоетажни сгради. Трета глава е посветена на съвременните архитектурни течения като започва с исторически преглед, съвременни интерпретации на елементи от различни архитектурни стилове и някои съвременни архитектурни неологизми.

Историческият преглед на архитектурните стилове обхваща три страници и незнайно защо маркира единствено готика и ренесанс. Този вид на представяне поражда въпрос относно смисъла на тази част и връзката и с останалите.

В т.1.2 са изброени четири примера на интерпретации от съвременни архитекти, но не е изяснен принципа на подбор и липсва задълбочен анализ.

В последната подточка са изброени някои съвременни тенденции като нео-брутализъм и нео-футуризм, смесени с модни неологизми като бловитекчър и медиатекачър. Би било добре да се обхванат по-обективно и пълно съвременните архитектурни явления и да се анализират по-задълбочено цитираните примери. Не е изяснен връзката между отделните глави и принципите на избор на разглежданите примери.

В първата представена публикация на кандидата „Създаване на „лайфстайл“ архитектура или влиянието на архитектурната среда върху начина на живот“ се засяга темата за връзката между архитектурната среда, човешкото поведение и социални контакти и човешкото здраве. Това е значима тема за всички, занимаващи се с проектиране и уместно е отбелязано, че архитектурната среда може да стимулира или ограничава контакти и комуникации в пространството. Комбинацията от думите „лайфстайл“ и архитектура означава архитектура на начина на живот, което е до голяма степен подразбиращо се в думата архитектура, която отразява и структурира начина на живот на хората. Не бих могла да си представя архитектура, която да не е свързана с начина на живот. Изказаната теза, че офис с модерен дизайн вдъхва доверие сравнен с офис с „остаряло обзавеждане“ е доста спорна, тъй като тя предполага оценка спрямо новостта, а не качеството на средата. Приемам основната теза за влиянието на архитектурната среда върху социалните контакти и здравето на хората, но тази теза е останала описана на доста общо и популярно ниво.

Втората публикация, разработена съвместно с д-р арх. Ирена Спиридонова засяга темата за технологичното развитие в средата и интерактивните фасади. Статията е дословен превод на статия на английски език от 2009г. Media Façade с автор швейцарката Сузане Фриц –/Susanne Fritz/ Switzerland като са използвани и илюстрациите на авторката. Никъде тя не е цитирана като автор и това е грубо нарушение на авторски права. Това съдържание се появява и в статията на английски език “The use of interactive facades as a means of improving the built

environment.”, съвместно с д-р арх. Ирена Спиридонова. Вероятно думата *menas* в заглавието е печатна грешка и се има предвид „means“ или начин.

Третата публикация „Краков като сбъдната дестинация“ е описание на туристическите забележителности на Краков, подходящо за туристически гид, но не за научно списание.

Следващата публикация е озаглавена „Цветни акценти на затворен жилищен комплекс в Краков, Полша“, разработена съвместно с д-р арх. Ирена Спиридонова, но в самия текст не се коментират цветни акценти, а само е споменато „оригинално цветово решение“. В доста от публикациите се наблюдава липса на прецизност при формулиране на заглавията. Статията описва процеса на проектиране и мнения на архитектите на жилищна сграда в Полша.

Следващите три публикации са части от монографията „Дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда“ и ще бъдат публикувани в сп. Архитектура през 2017г.

Публикацията „The interrelationship between the elements of urban design and art. Their coexistence as cultural experience“ анализира връзката между изкуство и градски дизайн от една страна, където произведения на изкуството стават значими елементи на градското пространство и от друга страна влиянието на различни видове артистични активности върху характера на градското пространство. Приемам изказаната теза за значимата връзка между изкуство, човешка активност и градска среда, която би било добре да се отчита при проектирането и планирането на средата от урбанисти и архитекти.

Следващите четири доклада от конференции са материал, който фигурира в монографията „Дизайнът като средство за създаване на архитектурна среда“.

Бих искала да обърна внимание на спечеления от кандидатката научен проект към Фонд „Научни изследвания“, в която тя е ръководител. Заглавието е „Анализ на интерактивните медийни фасади, въздействието им върху околната среда и тяхното технологично развитие. Изследване на положителните и отрицателните въздействия върху съвременния градски живот и взаимодействието им с обитателя.“

Представеният научен план на проекта е ясен, логичен и добре обоснован и показва добрия потенциал на д-р Ина Ламбева за научна работа.

Бих искала да отправя някои препоръки към кандидата относно коректно цитиране на източници, да избягва преводи на чужди трудове без цитиране, да посочва източниците на всички приложени илюстрации и схеми и да анализира по-задълбочено.

Когато публикациите са съвместни има нужда от потвърждение от другия автор, че д-р Ламбева ще използва публикациите за своето научно израстване.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представените научни трудове на д-р Ламбева съдържат потенциал за научно развитие, но заявените научни приноси не ми позволяват да предложа гл. ас. д-р Ина Вълчева Ламбева да бъде избрана за доцент по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, научна специалност „Теория и история на архитектурата“

София

28.05.2017 г.

Член на журито-

доц. д-р арх. Милена Металкова-Маркова